

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie ze skargi J.J.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie VI ACa .../16,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 marca 2017 r.,

**1. stwierdza przewlekłość postępowania przed Sądem
Apelacyjnym w [...] w sprawie VI ACa .../16,**

**2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na
rzecz J.J. kwotę 2000 (dwa tysiące) złotych tytułem
odszkodowania,**

**3. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na
rzecz skarżącego kwotę 340 (trzysta czterdzieści) złotych tytułem
zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa
procesowego,**

4. oddala skargę w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

J. J. (skarżący) wniósł 7 stycznia 2017 r. skargę na naruszenie prawa do
rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez Sąd Apelacyjny w [...].

Skarżący wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania drugoinstancyjnego, zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w [...] do rozpoznania sprawy w terminie 3 miesięcy od rozpoznania skargi, o zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Sąd Apelacyjny w [...] kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego, zwrot uiszczonej opłaty od skargi w wysokości 100 zł oraz przyznanie kwoty 20.000,00 zł tytułem odszkodowania za stwierdzoną przewlekłość.

Uzasadniając zarzut przewlekłości postępowania skarżący podniósł, że apelacja Wspólnoty Mieszkaniowej nieruchomości [...] (pozwany) od wyroku Sądu Okręgowego w [...] z 4 listopada 2015 r., III C .../15 została wniesiona 2 grudnia 2015 r., zaś odpowiedź skarżącego na apelację została skierowana do Sądu Okręgowego w [...] listem poleconym z 5 stycznia 2015 r.

Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w [...] 13 stycznia 2016 r., mimo to Sąd Apelacyjny do dnia skierowania przez skarżącego skargi na naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki nie podjął w sprawie żadnych czynności, w tym przede wszystkim nie dokonał rejestracji i nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej.

Uzasadniając wiosek o przyznanie sumy pieniężnej w wysokości 20.000,00 zł skarżący stwierdził, że przewlekłość przedmiotowego postępowania wpływa również bezpośrednio na sprawę z powództwa skarżącego o wydanie nieruchomości wspólnej, toczącą się przed Sądem Rejonowym w P., która została zawieszona do momentu rozpoznania przedmiotowej sprawy oraz pośrednio na sprawę o ustanowienie zarządcy przymusowego, toczącą się także przed Sądem Rejonowym w P., która została zawieszona do czasu rozstrzygnięcia innych toczących się przed Sądem Okręgowym w [...] postępowań. Rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy zobrazuje bowiem sposób podejmowania uchwał ograniczających prawo właścicieli lokali do korzystania z nieruchomości wspólnej zgodnie z jej przeznaczeniem.

W ocenie skarżącego przewlekłość niniejszego postępowania sankcjonuje bezprawne wyłączne korzystanie z części gruntu, stanowiącego nieruchomość wspólną przez właścicieli lokali wskazanych w uchwale uchylonej nieprawomocnym wyrokiem Sądu pierwszej instancji. Skarżący stwierdził ponadto, iż przewlekłość

postępowania ma miejsce także w innych sprawach, toczących się przed Sądem Apelacyjnym w [...], w których jest stroną. Co więcej ponosi koszty niezbędne do ochrony swoich praw oraz narażony jest na stres i frustrację, związane z opieszałością wymiaru sprawiedliwości.

W odpowiedzi na skargę skarżącego Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł o jej oddalenie. Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] przyznał, iż akta sprawy wpłynęły do tego Sądu 14 stycznia 2016 r. Dokonano ich formalnej analizy a następnie zarządzeniem z 12 stycznia 2017 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na 3 marca 2017 r. W dniu 13 stycznia 2017 r. Sąd Apelacyjny rozpoznał także wniosek pełnomocnika pozwanego o zezwolenie na złożenie pisma procesowego. Bezspornym jest fakt, iż w okresie od 14 stycznia 2016 r. do 12 stycznia 2017 r. Sąd Apelacyjny nie wyznaczył w sprawie terminu rozprawy, nie oznacza to jednak, iż nie podjął żadnej czynności, gdyż zbadał sprawę pod względem formalnym. Prezes Sądu Apelacyjnego podkreślił, że nie można jednoznacznie określić jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Wprawdzie w judykaturze przyjmuje się, że za przewlekłe uznaje się postępowanie trwające ponad 12 miesięcy, jednakże przy ocenie przewlekłości należy uwzględnić także inne, niż tylko czas od niesienie sprawy do jej rozstrzygnięcia, okoliczności. Jedynie bowiem nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonywania określonych czynności sądowych, prac i procedur, mogą być uznane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki. Należy zatem wziąć pod uwagę stopień obciążenia Sądu Apelacyjnego w [...] sprawami apelacyjnymi i zażaleniowymi. W 2016 r. sędziowie orzekający w VI Wydziale Cywilnym Sądu Apelacyjnego w [...] rozpoznali blisko 1.500 spraw apelacyjnych oraz 4.525 zażaleń, a średni czas oczekiwania na wyznaczenie terminu wynosił 15 miesięcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga okazała się zasadna.

W skardze z 2 lutego 2017 r. wniesiono o stwierdzenie przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie VI ACa .../16.

Przewlekłości postępowania skarżący upatrywał w niewyznaczeniu terminu rozprawy apelacyjnej do dnia wniesienia skargi, to jest przez 12 miesięcy (od 13 stycznia 2016 r. do 12 stycznia 2017 r., od daty wpływu akt do Sądu drugiej instancji do daty wpływu skargi do Sądu Apelacyjnego w [...]).

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1259, ze zm., dalej jako ustawa) nie określa konkretnego bądź przeciętnego czasu oczekiwania na rozpoznanie sprawy. W judykaturze zasadniczo za przewlekłe uznaje się postępowanie, w którym w danej instancji nie wyznaczono rozprawy przez ponad 12 miesięcy (zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2013 r., III SPP 188/13, LEX nr 1448755). Jak wynika to z akt sprawy, przez okres 12 miesięcy nie wyznaczono terminu rozprawy. W okresie tym nie podejmowano także żadnych czynności uniemożliwiających wyznaczenie wspomnianego terminu, bądź ukierunkowanych na przygotowanie sprawy do merytorycznego rozpoznania.

Powołany w odpowiedzi na skargę, jako okoliczność usprawiedliwiająca beczynność Sądu drugiej instancji w tym zakresie, znaczny wpływ spraw (w 2016 r. do VI Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w [...] wpłynęło łącznie 6.748 spraw, w tym 2.079 spraw o sygnaturze ACa) oraz niewystarczająca obsada sędziów orzekających w sprawach cywilnych (w 2016 r. w Wydziale orzekało 26 sędziów), która pozwalałaby na osądzenie takiej liczby spraw, nie wpływają na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę, wynikającej z niewyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121). Sąd Najwyższy docenia sprawność organizacyjną Sądu Apelacyjnego w [...] w rozpoznawaniu tak dużej liczby spraw, nie mniej, to na państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów odwoławczych (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120). W tych okolicznościach (ilość spraw), stwierdzona przewlekłość postępowania w sprawie VI ACa .../16, polegająca na

niewyznaczeniu terminu rozprawy przez okres 12 miesięcy od wpłynięcia akt sprawy do Sądu drugiej instancji, nie jest przewlekłością wynikającą z opieszałości w rozpoznawaniu tej i innych spraw wskutek zaniedbań Prezesa Sądu, Przewodniczącego Wydziału, czy sędziego referenta, lecz jest rezultatem nieudolności organów władzy wykonawczej i ustawodawczej w zapewnieniu władzy sądowniczej odpowiednich warunków kadrowych, biurowych i proceduralnych, by możliwe było szybkie i rzetelne rozpoznanie takich spraw, jak sprawa objęta rozpoznawaną skargą.

Stwierdzając przewlekłość postępowania przed Sądem drugiej instancji, Sąd Najwyższy zobowiązany był rozstrzygnąć o żądaniu skarżącego zasądzenia na jego rzecz kwoty 20.000 zł tytułem odszkodowania za stwierdzoną przewlekłość. Ustawa o skardze na przewlekłość postępowania służy bowiem także zadośćuczynieniu za krzywdę odniesioną wskutek przewlekłości postępowania (postanowienia Sądu Najwyższego z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13, LEX nr 1555679; z 21 czerwca 2013 r., III SPP 103/13, LEX nr 1555663; z 7 stycznia 2013 r., III SPP 102/12, LEX nr 1618874). Zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy, uwzględniając skargę sąd może, na żądanie skarżącego, przyznać od Skarbu Państwa odpowiednią sumę pieniężną w wysokości nieprzekraczającej 20.000 zł. Przepis ten stanowi o „możliwości przyznania odpowiedniej sumy pieniężnej”, a więc pozostawia sądowi orzekającemu swobodę w uznaniu, czy w ogóle suma ta powinna być przyznana i w jakiej wysokości. Suma, o której mowa w tym przepisie nie jest odszkodowaniem za poniesione straty i utracone korzyści, ani zadośćuczynieniem pieniężnym za doznaną krzywdę w rozumieniu art. 445 k.c. Przyznanie „odpowiedniej sumy pieniężnej” na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy pełni rolę sankcji dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości. Skarżącemu powinno zaś zapewnić rekompensatę z tytułu swoistej „krzywdy moralnej”, jakiej doznał w wyniku opieszałości sądu (uchwała Sądu Najwyższego z 16 listopada 2004 r., III SPP 42/04, OSNP 2005 nr 5, poz. 71). W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy uznał, że kwota 2.000 zł, z uwagi na przedmiot sprawy (zaskarżenie uchwały wspólnoty mieszkaniowej w przedmiocie dysponowania nieruchomością wspólną) stanowi rekompensatę adekwatną do rozmiarów doznanej przez skarżącego szkody niematerialnej, będącej konsekwencją

zaistniałej zwłoki w rozpoznaniu jej sprawy przez Sąd Apelacyjny w [...] i przyznając skarżącemu tę kwotę pieniężną, oddalił żądanie skargi w pozostałej części. Termin rozprawy został bowiem wyznaczony jeszcze w styczniu 2017 r. Rzutowało to na rozmiar moralnej krzywdy skarżącego.

Oddalono także skargę w zakresie dotyczącym zobowiązania Sądu Apelacyjnego w [...] do rozpoznania sprawy w terminie 3 miesięcy od rozpoznania skargi, ponieważ apelacja strony pozwanej w tej sprawie została rozpoznana przed podjęciem przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia w przedmiocie skargi na przewlekłość postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

kc